

# בין השורות

עיתון מקוון מבית לב לדעת - ידע מצמיח חינוך

גליון מס. 6 | תמוז התשע"ה



# תודה

# תוכן

4. בפתח הגליון

5. אור השמש | זלדה

6. אומרים תודה | משאל רחוב מצולם

7. תודה על מה שלי נתת | אורה רבקה וינגורט

14. המורים החיים בליבנו | מאיר שלו

17. מה אומרים? | צחי כהן

21. מודה אני | הראי"ה קוק זצ"ל

22. המורה שרה | רחל חלפי

---

| עריכה: רעות ברוש | מערכת: משה וינשטוק, אורי ליפשיץ |  
| עיצוב גרפי: עדי צור | צילום ועריכה: אסף פרי |

---

שימו לב: לדיפדוף בין העמודים יש ללחוץ על החיצים

## אור השמש

פעמים אני חושבת שהמחנך הנפלא ביותר הוא השמש...  
ללא רוגז וקוצר רוח, מבלי להידבק בצער ובייסורים  
שמסביב, הוא מאיר, מאיר ומחמם את הכל.

לו היו בי הרבה אהבה, סבלנות וחום!

... לו יכולתי ללמד אותן את השמחה שיש במראה אדם  
חי, את האושר שיש אפילו בצורה פרימיטיבית של אבן,  
היה קצת אור נורק בלבן. לו אפשר היה לבאר להן  
את קסם גוף האדם מראשו ועד רגליו- שעוצב בכוח  
וברוך כזה, את יקר העיניים המאירות אפילו במעמקי  
מרתף חשך, מתועב, שאין בו גרגיר שמים, הית השמחה  
מצילה מן העינויים שמסביב, מן האכזריות שמקיצה בנו  
גם מתוך עצבות רעה.

(זלדה, מתוך הספר:  
ציפור אחוזת קסם,  
עמ' 58-59)



## בפתח הגליון

עוד שנת לימודים הגיעה אל סיומה, וזה הזמן להביט  
לאחור ולראות את שפע העשייה, את התהליכים  
שהתרחשו השנה, את הרגעים הגדולים והקטנים. את  
הזכות להיות שותפים לגילוי ולמידה, לצמיחה ולגדילה  
של נשמות שהופקדו בידינו. והלב גואה ומתמלא...

בחרנו להקדיש את הגליון לנושא התודה. תודה כתנועת  
נפש, תודה כמבט על העולם. תודה לה', תודה למורה,  
תודה למנהל/ת, תודה להורים, לתלמידים ולתלמידות,  
למזכירות, לאב הבית, לנהגים. תודה.

מה בגליון? פרויקט צילום מיוחד בשוק מחנה יהודה  
ובו אנשים מודים למורה שהיה להם, על חינוך להכרת  
הטוב, על המשמעויות השונות של המילה תודה ועוד...

בברכת קיץ טוב,  
שייפקחו עינינו לראות טוב ולומר- תודה.  
צוות לב לדעת

# תודה על מה שלי נתת

## אורה רבקה וינגורט

מה יותר ראוי מלפתוח מאמר על הכרת הטוב בהודיה?  
תודה לך ה' שנתת לי את האפשרות לכתוב את המאמר הזה. תודה שאתה נותן לי רעיונות, ולב להרגיש. תודה שעזרת לי למצוא את העט הזה, וגם את הזמן לכתוב...

בדרך כלל, איננו פותחים בתודה, אלא מסיימים איתה, וכפי שמסיים נער בר-המצוה את דרשתו: 'תודה להורי שהביאוני עד הלום'. כך גם ניתנות מתנות בסוף השנה, ושומעים אנו מילים מרגשות במסיבות פרידה וכד'.

ואולם, הפתח לכל דבר צריך להיות הכרת הטוב. כל השפע האלוקי יכול להתחיל לרדת לעולם, רק כאשר ברקע עומדת הכרת הטוב. חז"ל מדייקים מהפסוק "וְכָל הַשָּׂדֶה טָרַם יִצְמַח, כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֶ-לֵהִים עַל הָאָרֶץ, וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה" (בראשית ב, ה), ומה טעם לא המטיר? לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם - התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים (רש"י). בדרך כלל מבינים כאן, שהגשמים אינם יורדים לפני שהאדם מתפלל עליהם, אלא שדיוק בלשון רש"י מצביע גם על מעמדו הנפשי של האדם המתפלל - ההכרה בטובתן של גשמים, לאדם ולעולם כולו.

# אומרים תודה

## משאל רחוב מצולם

יצאנו לשוק מחנה יהודה, והזמנו אנשים להודות למורה שהיה להם...

לחיצה על תמונת הסרטון תפעיל אותו.



אם כן, יש לנו דרך נפלאה לפתוח את שנת הלימודים הבאה - לפתוח בהכרת הטוב על כל מה שנעשה במהלך החופש הגדול, ובהכרת הטוב על כל מה שעתיד לקרות במהלך השנה. ניתן לעורר את התלמידים והתלמידות לשים לב לסיוד הקירות, ולילקוטים המלאים בכל טוב, ניתן להבחין בכיסאות ובשולחנות המסודרים, ואולי גם במערכת השיעורים, ועוד ועוד.

אך החינוך מתחיל אצלנו. אם רוצים אנו לעורר את תלמידינו לדבר מסויים, עלינו להשתלם בדבר זה בעצמנו. רגע לפני פתיחת השנה, וגם לקראת סופה, בטרם נקבל את ברכות התודה ומתנות הפרידה, יכולים אנו לפתח בקרבנו את מידת הכרת הטוב שלנו. הכרת הטוב לה', להורינו, להנהלת בית הספר, לצוות המסור שעובד איתנו, וכן - גם לתלמידים ולתלמידות, ולהורים היקרים, על כל מה שהם הולידו בנו, והצמיחו מתוכנו השנה.

חשוב לדאוג לכך שהתודה תגיע לידי 'התבוננות פרטית', ולא תשאר ברמת ה'התבוננות הכללית'. כלומר, לא להסתפק בתחושת תודה עמומה או במשפט הודיה פשטני, אלא לפרוט לפרטי פרטים את כל הטוב שזכינו אליו, ועליו אנו מודים.

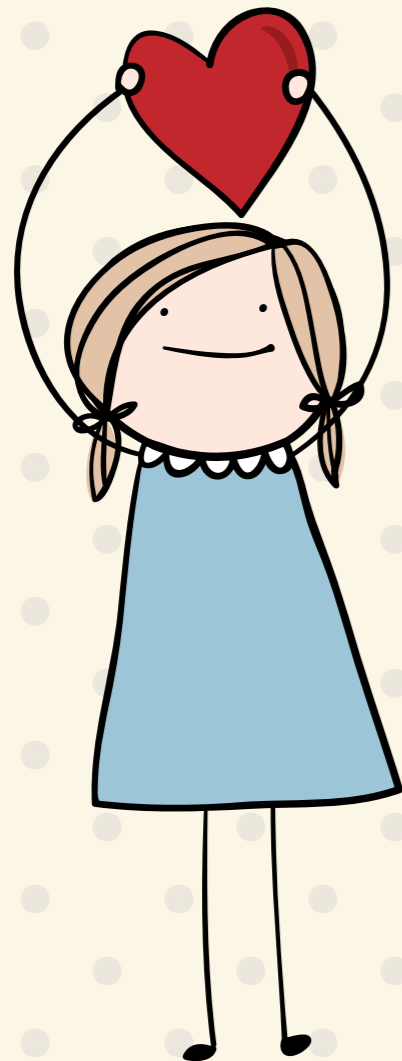
כאשר אנו מדברים על הכרת הטוב לה', החוויה הבסיסית צריכה להיות ש"אין אנחנו מספיקים להודות", ואי אפשר להודות מספיק. הקב"ה מנשים אותנו בכל רגע של חיים, זו מתנת חיים ממש! הוא הפקיד בידינו

את נשמתנו, מאמין בנו בכל בוקר, ונותן לנו כוח לעשות חיל. נחשוב על כל ההצלחות שהיו לנו השנה, ונודה לה' שזיכנו בהן. נחשוב גם על כל ההתמודדויות, ועל הניסיונות שהעלו על נס כוחות גנוזים, וגם על הכשלונות והקשיים. ההודיה על אלו באה ממקום של אמונה, שגם בהם גלום טוב נסתר. לעתים אנו מגלים את הטוב עם הזמן, אך לפעמים גם זה לא קורה...

ועתה, 'תודה להורינו שהביאנו עד הלום'. כן, גם לאחר עשרות שנים, ואולי דווקא כעת, ביתר שאת וביתר עוז. ככל שעובר הזמן, צריכה להעמיק הכרת הטוב שלנו כלפי הורינו. כך גם ביחס לאנשים אחרים שהיטיבו עמנו,

כגון השדכנים שהכירו בינינו, המעסיק הראשון שלנו, או מדריך שהאמין בנו. התודה הולכת ומעמיקה, כיוון שככל שהזמן עובר, גדלים הפירות של הטוב שעשו לנו, וגם דעתנו מתרחבת. יש דברים שניתן להבין ולהעריך אצל ההורים שלנו, רק כאשר לנו יש כבר ילדים...

הנטיה הראשונית שלנו היא להתעלם מכל הטוב הזה, והרב וולבה (עלי שור, ח"ב, עמ' רעה-רפה) טוען שיש



לכך שתי סיבות מרכזיות:

(א) אנו חווים את הטוב כמובן מאליו, ושהטוב 'מגיע לנו'.

(ב) מביך אותנו להרגיש 'נזקקים' ביחס לאחרים. אנו מעדיפים לראות את עצמנו ככל יכולים, עצמאיים, והביטוי 'אסיר-תודה' מבטא קישור עמוק לזולת שנתן.

כתוצאה משתי הנטיות הללו, הופכים אנו להיות 'כפויי טובה', ופירוש הדבר שמעלימים אנו את עינינו מן הטוב, וזו כמו כפיה של כלי שבאה להסתיר את מה שתחתיו.

כדי לתקן את הנטיה הראשונה, של חווית הטוב כמובן מאליו, צריכים אנו להתבונן לעומק בכך שלא מגיע לנו כלום. אדם שחווה כך את חייו הוא אדם מאושר, גם ביחס לקב"ה וגם ביחס לבני אדם. אם לא מגיע לי כלום, הכל הוא רווח נקי, ובכל יום מחדש זוכים אנו ב'פיס'...

התיקון לנטיה השניה, לפיה איננו רוצים להרגיש מחוייבים ותלויים בזולת, הוא בשפלות עצמית ובהכרה שבאמת איננו מסוגלים לעשות שום דבר לגמרי בעצמנו. ההודיה קשורה ביכולת להודות ולהכיר בכך שאנו זקוקים זה לזה, ומתברכים זה מזה.

ביחס להורים שלנו, האתגר הוא גדול במיוחד. התבוננות בכך שההורים שלנו מסרו את גופם ונפשם בעדנו, למן הרגע בו העניקו לנו את עצם החיים, ועד לפרטי הפרטים

של הדאגה והחמלה לילדיהם, מעמיקה את יסוד הכרת הטוב בחיינו. כך כתב בעל ספר 'החינוך', שהכרת הטוב היא משרשי מצוות כיבוד הורים, וקיום מצווה זו היא אבן פינה לחיים של הכרת הטוב.

מלבד ההורים, יש לנו גם 'הורים' רוחניים. כל המלמד את בן חבירו תורה - כאילו ילדו. זהו הזמן להודות לכל מורי הדרך שלנו. לרבנים ולמורות, לדמויות המשפיעות, למעבירי הסדנאות, למרצים ולמרצות, וכן - גם למורים ולמורות שלנו משכבר הימים. לא ניתן לתאר שמחה של מורה שמקבלת טלפון מתלמיד שלמד אצלה לפני חמישים שנה, וכיום הוא מורה מדהים בפני עצמו. זכורני, שמורה שלימדה עשרות בשנים בכתה א', סיפרה לי עוד לפני הרצחו של ד"ר אפלבוום הי"ד, שבכל פורים הוא היה מגיע אליה עם משלוח מנות, שכן היא לימדה את הבנים שלו א-ב...

כעת, נעיף מבט גם על אנשי הצוות שאנו זוכים לעבוד איתם. ההנהלה, העמיתים, המזכירות, ועובדי התחזוקה. כמה עצות טובות זכינו לקבל מהם השנה, כמה הארת פנים, הבנה, וגם עזרה ממשית. על כל אלו כדאי שהלב יתמלא תודה, והפה גם ימלל אותה. אינה דומה הרגשה שבלב לביטוי שפתיים. הביטוי הממשי נצרך על מנת לשמח את הזולת, אך גם כדי להעמיק את הכרת הטוב



שלנו. כאשר נתבונן ונראה כמה מהאנשים הסובבים אותנו מיטיבים עמנו, יהפוך העולם למזאר יותר ויותר.

הגיע תור הורי תלמידינו. התודה והברכה להם שמינו אותנו להיות שליחים שלהם. תודה שהם האמינו בנו, פירגנו לנו, וחיזקו באמירת תודה מעת לעת. גם אם ספגנו מהם ביקורת לאורך השנה, מן הסתם דבריהם דייקו את עבודתנו. כך או כך, הם ההורים של הפרחים אותם זכינו לגדל השנה.

אחרונים חביבים, תודה לתלמידינו ותלמידותינו. הם אתגרו אותנו, ואף 'שיגעו' אותנו לפעמים, הם למדו מאיתנו והתחנכו על ידינו. הם הוציאו מאתנו אין-סוף כוחות, ולמדו אותנו כל כך הרבה על עצמנו. "ומתלמידי יותר מכולם..."

לאחר שערכנו מסע של הודיה והכרת הטוב בעצמנו, הופכת השאלה 'כיצד נוכל לחנך לכך את התלמידים' לשאלה שולית יותר. עיקר העבודה החינוכית נעשתה דרך החינוך העצמי שלנו, וכמים הפנים לפנינו, היא תעורר הד גם בלב התלמידים, הן באופן סגולי, והן באופן ממשי. יש כמובן גם מסגרות אותן נוכל ליצור כדי לאפשר לתלמידים להביע את תודתם. ניתן להתחיל או לסיים יום לימודים בסבב של אמירת 'תודה לה' על...! חשוב גם לאפשר לתלמידים להביע רגשי תודה ואהבה להורים ולמורים, לא רק בסוף שנה, אלא גם בהזדמנויות שונות, כגון ימי הולדת, יציאה או חזרה מחופשת לידה וכד', וכמובן כדאי לעזור להם להעמיק את התודה, בכתיבת

שיר או מילים אישיות, נוסף על המתנה שמבטאת את התודה הכללית.

כאן נוגעים אנו בנקודה עדינה וחשובה. מצד אחד, טוב לאפשר לתלמידים ולהוריהם להודות, אך מצד שני, עלינו מוטלת העבודה הפנימית, שלא להיות תלויים בתודה הזו. ישנו רגש טבעי של ציפיה לאישור והוקרה, אך עלינו להיות מסוגלים לעמוד מול ה', ולהרגיש שאנו פועלים רק מתוך התפקיד שהטיל עלינו, וצריכים אנו לענות את התשובות או לנמק את המעשים רק מולו. הבנה זו תעצים אצלנו את תחושת השמחה בתפקיד, וגם תשחרר אותנו מהתלות בהכרה החיצונית. תודה לה' שנתן לנו את התפקיד האדיר הזה - לחנך וללמד את בני ובנות ישראל. אשרינו שזכינו להיות כלים לשליחותו, וצינור להעברת טובו לבריותיו.

תודה גם לכם, קוראים נכבדים, שקראתם את השורות הללו. הידיעה שאולי המילים יכו שורש בלב מי מכם, נתנה לי את הכוח לכתוב. תודה.

אורה רבקה וינגורט היא מנהלת בית הספר "יעלת חן", בירושלים ומחברת הספרים "אור הלבנה" ו"כאור שבעת הימים".

ליצירת קשר עם המחברת [sachnashim@gmail.com](mailto:sachnashim@gmail.com)

## המורים החיים בליבנו

מאיר שלו



אחרי שקיבל את פרס נובל לספרות, כתב הסופר אלבר קאמי מכתב למורה שלו בבית הספר היסודי. הוא הודה לו במילים היפות הבאות:

כשקיבלתי את הבשורה, הראשון שחשבתי עליו אחרי אמי, היית אתה. בלעדיך, בלי היד החמה הזאת, שהושטת לילד הקטן שהייתי, בלי תלמודך והדוגמה שנתת - לא היה קורה דבר מכל אלה [...] מאמציך, עבודתך, הנדיבות שהשקעת בה, עודם חיים בלבו של אחד מתלמידיך הקטנים.

גמולו של המורה מתחלק כאן לשניים. החלק האחד הוא הכרת הטובה, והחלק האחר, היפה והעמוק ממנו, הוא הזיכרון. קאמי אינו אומר למורו: "אני זוכר אותך", אלא: "מעשיך עודם חיים בלבי". כך הוא מכוון למהותו המדויקת והמרגשת יותר של הזיכרון - ההשאה בחיים.

גם בספר "הלב" יש קטע נוגע ללב, העוסק בזכירתה של מורה. המורה הקטנה, שעתידה למות במשך שנת

הלימודים, מבקרת בביתו של הילד המספר, אנריקו. כשהיא נפרדת ממנו, היא אומרת: "שלא תשכח אותי, אנריקו, שלא תשכח אותי...". ואנריקו, לפי מיטב הסגנון והרוח של "הלב", אומר:

מורתי הטובה, לעולם, לעולם לא אשכח אותך. גם כאשר אהיה מבוגר, אזכור אותך ואבוא לבקרך, לראות אותך בקרב תלמידייך. ובכל פעם שאעבור ליד בית ספר כלשהו, אדמה לשמוע את קולך ואחשוב שוב על אותן שנתיים שלמדתי אצלך [...] לעולם לא אשכח אותך, מורתי.

אני מציע לכל הקוראים לעשות מאמץ קטן, לקלף מעל הטכסט את המעטה החינוכי הדביק שלו, ולהודות, שאנריקו צודק. בחשבון הארוך, הזיכרון הוא הכרת הטובה היפה ביותר שאדם יכול להעניק לזולתו, ועל אחת כמה וכמה למורו. כי עצם מעשיו של המורה נועדו להיחרת בזיכרון, וודאי שגם הוא עצמו.

גם נחום גוטמן, שהעיד על עצמו לא אחת, שלא היה תלמיד טוב ולא אהב את הלימודים, מדבר על זכירתם של המורים:

המורים לעולם הם כגון אלה: מהם מגוחכים בעינינו, מהם אינם אהובים עלינו, אך לאחר שנים, משאנו נזכרים בהם, ואי אפשר שלא להיזכר בהם, רואים אנו אותם





# מה אומרים?

## צחי כהן

"מה אומרים?" - כמעט כל ילד יודע מגיל צעיר מאוד את התשובה המצופה ממנו על שאלה זו - "תודה".

אך מהי התודה - מה פשר המעשה הלשוני-תרבותי הזה? בתנ"ך התודה לא מופיעה כלל בשיחה שבין אדם לחברו. תודה נאמרת רק ביחס לה' - בין אם אלה קרבנות התודה שבספר ויקרא ובין אם אלה מזמורי התודה השונים - בספר תהילים ובמקומות נוספים. גם הפועל 'להודות' לא נזכר במקרא ביחס לאדם, אלא תמיד ביחס לה' - למעט מקרה אחד שיידון בהמשך.

לבירור משמעות הביטוי נחפש את מופעו הראשון בתנ"ך. המוֹדָה הראשונה בתנ"ך היא לאה, האומרת בעת הולדת בנה הרביעי: "הַפְּעַם אוֹדָה אֶת ה', עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוֹדָה". מסכת נתינת השמות השבטים על ידי האמהות היא פקעת של יחסים טעונים בין לבין עצמן, בין לבין יעקב ועם הקב"ה, ונפתולי דינו. אך הפעם אודה - הפעם מתפרצת תודה מפי לאה כביטוי פשוט לתחושותיה.

על ראשוניות הביטוי עמד ר' שמעון בר יוחאי במסכת ברכות (ז ע"ב):

1 חלק מן הדברים הכתובים כאן נכתבו בעקבות דברים שלמדתי מיעקב עציון

באורם הנכון, ולבנו שופע אליהם תודה ואהבה.

יכול להיות שבדורות הנוכחיים של מורים ותלמידים, הדברים מאבדים מעט מכוחם. אבל גם היום, כשאני שומע מילדיי סיפורים על מורה זה או אחר, אני יודע את מי הם יזכרו באהבה, את מי בכעס, ואת מי הם ישכחו במהרה. אני מכיר את הדבר מכיוון אישי נוסף. שני הוריי היו מורים בירושלים, ואין שבוע שלא ניגש אלי אדם זה או אחר ברחוב, ואומר לי: הייתי תלמיד של אבא שלך, או של אמא שלך. ואני רואה אז בפניהם את כוחו של הזיכרון, את הגעגועים למורים שאינם נשכחים, את הרושם הגדול שנחרת לפני שנים ושוב אינו מתפוגג.



מתוך: מאיר שלו (1999) סוד אחיזת העיניים. תל אביב: עם עובד © כל הזכויות שמורות למחבר ולהוצאת הספרים.

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מיזם שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר 'הפעם אודה את ה'.

מילונים שונים מציעים שתי פרשנויות עיקריות: האחת היא הבעת התודה, מילה המציינת הכרת טובה, השניה היא הוידוי, חשיפתה של אמת פנימית נסתרת.

החלוקה בתנ"ך בין שני סוגי ההודאה אינה מוחלטת. לאחר חטא עכן אומר לו יהושע: "בְּנִי, שִׁים נָא כְבוֹד לַה' אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן לוֹ תוֹדָה, וְהִגַּד נָא לִי מָה עָשִׂיתָ אֶל תְּכַחַד מִמֶּנִּי". התודה כאן היא לכאורה ווידוי, הודאה על חטא, אך היא מקבילה לשימת כבוד לה', שמובנה יכול להיות שבח לה' והכרה בגדולתו.

אף קרבן התודה, שרגילים להבינו כקרבן הודאה ושבח על טובה או הצלה, מתפרש לעתים מלשון הודאה על חטא. את הפסוק בתהילים (נ') "זָבַח לֹא-לֵהִים תוֹדָה וְשָׁלֵם לְעֵלְיוֹן נְדָרֶיךָ" מפרש רש"י: "התוודה על מעשיך ושוב אלי - זהו זבח שאני חפץ בו, ואחר כך שלם לעליון נדריך כי אז יתקבלו לרצון".

הזכרנו לעיל כי יש רק מקרה אחד בתנ"ך שבו ההודאה מופנית כלפי בשר ודם ולא כלפי הקב"ה. היחיד הזוכה להודאה במקרא הוא הקרוי על שמה - יהודה. כך נאמר בברכת יעקב לבנו: "יְהוּדָה, אֲתָה יוֹדֵךְ אֶחָיִךְ, יָדֶךָ בְּעֶרְףְּ אִיְבִיךָ, יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּנֵי אָבִיךָ".

מה פירוש יודוך אחיך? גם כאן ניתן למצוא בדברי הפרשנים התפצלות של ההודאה לשני ענפיה. יש המפרשים "יהללוך אחיך" (החזקוני: "יודוך - ישבחוך ויכבדוך"), ולעומתם יש המסבירים "יודו ויכירו במלכותך" (רד"ק: "אחיך יודו לך המלוכה"). כך או כך, סיום הפסוק יכול להעיד על ראשיתו - "וישתחוּ לך בני אביך". ההשתחויה מבטאת הכנעה, הכרה בגודל - והיא מתאימה הן להודאה על טובה והן להתוודות ולהכרה בחטא.

המורה העומד בפני הכיתה נתפס כנציגה של האמת. במשך שנים מקובל היה לראות את תפקידו כסוכן הידע, מי שתפקידו להכניס את הלומדים הצעירים אל חברת היודעים, השותפים לידע התרבותי אותו מעבירה החברה מדור לדור באמצעות המוסדות המורכבים שהקימה לשם כך, אותם היא מתקצבת בהיקף אדיר: בתי הספר.



# מודה אני

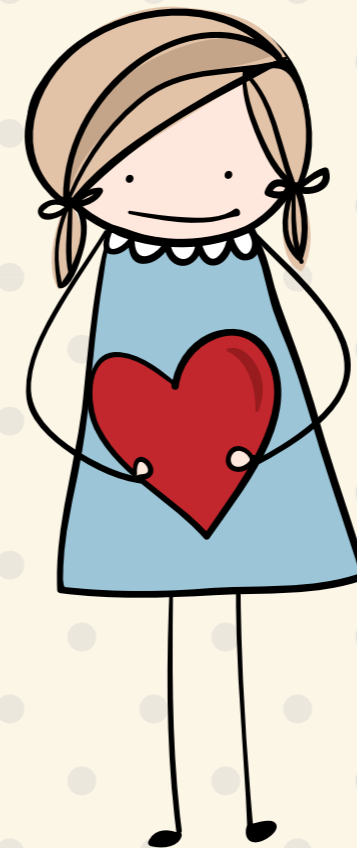
## הראי"ה קוק זצ"ל, עולת ראי"ה

ראשית ההופעה של צהלת החיים מביאה עמה את השמחה העליונה בחדות הקודש, שהיא מתבטאת בכל מלא הודה בבטוי "ההודאה". הכרת התודה לאלהי עולם, אדון כל המעשים, המחיה חיים בטובו, היא אוצר הטוב, הכולל בקרבות כל התוכן של מילוי החובה וכל התוכן של העידון הרוחני ממלוא תנובת האהבה בחוברת, והנשמה מתנהרת בה ומתמלאה אורה ושמחה. ההוראה הלשונית של חובת הודאה, בבטוי "מודה" ביחוד, משותפת היא להודאה מגזרת תודה, הבאה מתוך הכרת הטובה של המיטיב, ומגזרת התודות והודאה על האמת. והדברים מתאימים זה לזה. צהלת החיים הראשונה, הפוגשת את האדם בהקיצו משנתו ומוצא הוא לפניו עולם מלא וחדש בכל מלואו וטובו, היא מרימה את אור השכל הפנימי להכיר את אור החיים וזיוו ביסודו, ותחת ההשקפה העכורה החמרית, שהיא מוטבעת בטבע הבשר, מתעלה הרוח להשקפה אלהית צחה, לראות את נשמת אור חי העולמים ביפעת מפעלה. והאדם ברגש תודתו מודה הוא על האמת, ומקיים את עומק אמתתה של ההכרה הרוחנית, ומעיד על כל אור החיים והיש, שהוא נובע כלו ממעין הטוב ומקורו, ממקור חסד עליון, המשפיע שפעת חיים לכל המון עולמים וכל יצוריהם.

אולם בדור האחרון הולכת ומתפשטת התפיסה כי המורה אינו בעליה הבלעדיים של האמת, והעובדות, היכולות ואף ההתפתחות עצמה מתרחשות בכיתה בהנחייתו אך אינן נחלתו הבלעדית העוברת באופן חד סטרי ממנו אל הלומדים. המורה עומד לצד תלמידיו, מנחה ומוביל אותם בנבכי החקירה וההתפתחות.

התחושה העמוקה אותה חשים מורים רבים היא תחושת תודה, על שני מובניה של המילה-הכרה בחלקיות הידע והיכולת שלי, ומצד שני הודאה על הטוב שבליוי תלמידי. המורה אולי אינו בעליה של האמת, אך הוא שותף יומיומי לחוויות הגילוי וההתפתחות של תלמידיו- חוויה שאין שניה לה, ועל כך הוא חש צורך לומר: "תודה"

צחי כהן הוא מחנך בתיכון דרך אבות באפרת ומרצה במכללת הרצוג



# המורה שרה

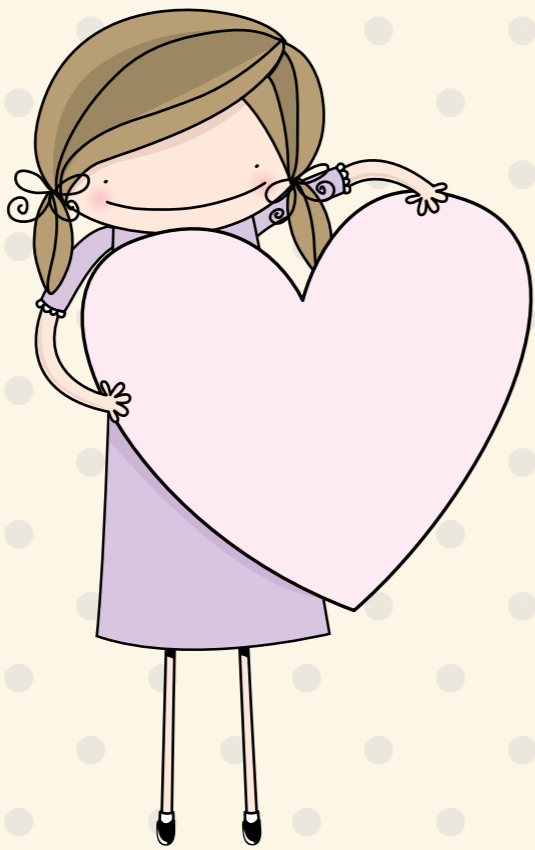
## רחל חלפי

לשרה דורסקי-אחיה, מחנכת

המורה שרה  
נכנסת עם קונצרטניה לבקר טוב כְּתָה ג'!  
עז פועה מתגלגלת באקורדים שבורים על פני כפתורי-  
הקסם מעין מצחיק מדגדג מתחת  
לצפירני הלכה האדמה.  
המורה שרה כובשת לבנה בשבת אינדיאנים  
קטנים צוחים לכל עבר.  
תכלת עיניה מהפנטת את השבת.  
מתחת לרוז' המגזם, אביב מבחל בלחיה,  
צלקת קטנה פתח לנחוששים תפוזים.  
המורה שרה יושבת על שלחן המורים  
מצליבה לאט רגלים לבנות עם וריד כחל או שנים.  
(אומרים שיש לה בעל. אומרים שיש לה ילדה.)  
שמלתה פסים ורדים ותכלים עולה יפה  
עם ורד פניה. יפה היא המורה שרה כחלה  
יפה ועם קונצרטניה.  
רפה כאשה-חלום בסרט אסתר ויליאמס קשה  
כציר פלדה מליה לילידים המטרללים מלים גאות  
פיה ישיק לעמק שירה  
רוחה תתחכך במסתורין החיים  
יום ליום יביע בשולי שמלתה  
ניצוצות אפלים בנגה תכלתה

המורה שרה משקיטה את הרעש  
בגל החום הקטן של קונצרטניה  
מסבירה לקטינים בזהים, איבריהם פזורים בכל  
חדר-הכיתה, את החדר של ביאליק  
מצירת אתם באויר פרוע דברים עדינים  
שנוגעים בבשר הקטן  
משכלת רגליה מתחיתה  
(גדעון, שיוזק הכי רחוק בכיתה, ראה אותה דרך חור-  
המנעול בחדר המורים)  
המורה שרה מאירת עיני בהו  
משפפת מתארים לזהבים בגבולות המסה  
לשערה צבע שאין לשום שער שאינו עד כה בשכונת  
זבלי, לשערה קרזול מחשמל,  
אנטנות מתוחות לקלט את שריקות מחינו  
ומחינו מנסים לשבר את כלוב הקסם של המורה שרה  
רגלינו בועטות בערמת שעוריה הרכה זרות דגן נוצץ  
לרוחות ילדותנו  
ואנחנו עובדים לה כורעים לצלילה  
מקפלים ידיו מאחורי עכוזינו זוקפים גוינו  
קוראים אתה תנ"ך





למידע על השתלמויות מבית לב לדעת לחצו

וּכְלָנוּ מִתְגַּלְגְּלִים לְכָלֵּל כְּדוֹר צָחוּק שָׂמֵן פְּרוּעַ הוּי הוּי  
וְהַמּוֹרָה שָׂרָה מְגַלְגֶּלֶת אֶת כְּדוֹר הַפְּרָעָנוֹת בְּזוּיֵת עַיִן  
צוֹנְנֵת, מְצַלִּיפָה בְּשׁוֹט הַקּוֹנְצֶרְטִינָה פּוֹקֶדֶת נְשָׁקֵט!  
הַמּוֹרָה שָׂרָה הוּי הַמּוֹרָה שָׂרָה  
אֵיךְ לִטְפֹּה אֶת רוּחֵי הַשְּׂפָלָה בְּכַתֶּה ג' אֵיךְ הַפִּיחָה  
נְצִים אֲדָמוֹת (צָרִיךְ לֹמֵר אֲדָמִים) בְּכַבְדֵי הַכְּבוֹי אֵיךְ  
עֲשֵׂתָה מִיִּלְדָּה עִם רְגָלִים אֲרָכוֹת מְדֵי וְעֵינַיִם גְּדוֹלוֹת מְדֵי  
צְפוֹר דּוֹאָה  
לְפַעֲמִים

תודה לך בבקשה לך מורתך שרה

© כל הזכויות שמורות לרחל חלפי ולאקו"ם

